

УДК 340.1+342.4(477)

А.І. Андрейків

ORCID: 0009-0007-0595-7062

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПІД ЧАС ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Стаття присвячена аналізу поточних та майбутніх міжнародно-правових аспектів співпраці України та міжнародних організацій в умовах воєнного стану та у процесі післявоєнного відновлення. Визначено основні сучасні правові доктрини та класичні принципи, що формуватимуть нормативну основу післявоєнної співпраці із міжнародними інституціями, зокрема, так звані «Чиказькі принципи», принципи «МВФ та Світового банку», принципи ЄС - «сприяння Україні» (Ukrainian Facility) і «принципи Лугано», доктрина «Відповідальності за захист» (R2P, Responsibility to Protect). Особливу увагу приділено теоретичним підходам до післявоєнного відновлення, нормативній базі міжнародного публічного права та практиці діяльності провідних організацій — ООН, ЄС, Світового банку, МВФ, ОБСЄ, ЄБРР та інших.

Проаналізовано стан нормативного забезпечення Україною реалізації міжсекторальної співпраці у сфері відновлення на прикладі ініціативи ЄС Ukrainian Facility. Визначено основні виклики майбутньої правової взаємодії між державами, донорами та організаціями та запропоновано перспективи вдосконалення міжнародного правового механізму взаємодії та розвитку. Підкреслено наявність правової невизначеності щодо реалізації міжнародних проєктів відновлення на рівні приватної, комунальної та державної власності потенційних об'єктів капіталовкладень.

У рамках Ukraine Facility Україна взяла на себе зобов'язання щодо реалізації широкого спектра реформ у сферах публічного управління, протидії корупції, судової реформи, бюджетної прозорості та належного врядування. Вони базується як на національному законодавстві, зокрема Законі України «Про міжнародні договори України», так і на положеннях Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р., що зобов'язує сторони дотримуватись міжнародно прийнятих зобов'язань добросовісно (pacta sunt servanda).

Огляд правових доктрин – від “Чиказьких принципів” до підходів МВФ, Світового банку та ЄС — дозволив дійти висновку, що сучасна архітектура допомоги Україні відображає еволюцію міжнародного правопорядку, де фінансова підтримка стає не лише механізмом стабілізації, але й каталізатором глибокої трансформації інституційної системи. Україна інтегрується в систему західних стандартів через нормативно зумовлену співпрацю, яка базується на обопільній відповідальності: донорів – за стабільне фінансування, а держави-реципієнта – за ефективне реформування та прозоре використання ресурсів.

Запропоновано створення уніфікованої структури для координації міждержавної, міжурядової та міжвідомчої співпраці України із закордонним партнерами. Зазначено необхідність залучення неурядових та недержавних громадських організацій та міжнародних благодійних фондів, роль яких посилюється, що потребує чіткішої правової регламентації міжнародної співпраці між ними.

Ключові слова: післявоєнне відновлення, міжнародні організації, Чиказькі принципи, Світовий банк, ООН, правова доктрина, відбудова, міжнародне публічне право, м'яка сила.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна, розв'язана російською федерацією проти України, стала каталізатором небаченого за масштабами мобілізаційного процесу на рівні міжнародних організацій, донорських інституцій та коаліції демократичних держав. Умови сучасної війни, що супроводжується масштабними руйнуваннями інфраструктури, соціальних об'єктів, житла, об'єктів критичної енергетики та промисловості, висувають питання післявоєнного відновлення не як суто технічне чи економічне завдання, а як повноцінну сферу міжнародного публічного права. Участь міжнародних організацій у процесі відновлення потребує теоретичного осмислення її правової природи, процедурної організації, відповідальності, співвідношення з державним суверенітетом та правами людини. Особливої уваги заслуговує концепція «відповідальності за захист» (Gallagher, Lawrinson, McKay and Pillingworth, 2023), «міжнародного опікунства» та «гуманітарної інтервенції» у відбудовчих процесах, які отримали розвиток у працях західних вчених, де відзначається потреба балансу між суверенітетом та міжнародною участю в контексті «фрагментованої» гуманітарної та інституційної допомоги. У контексті залучення фінансових інституцій вагомими є наголос західних юристів-міжнародників на ефективності допомоги в країнах з конфліктним минулим, та особливо підкреслюється роль прозорості, належного врядування, юридичної визначеності та створення спільних рамок дій з міжнародними донорами (Butler, 2025, p. 10-15). Оцінка взаємодії України із міжнародними організаціями щодо залучення ресурсів для фінансової та соціальної стабільності досягнули значних розмірів. Так, Міжнародний валютний фонд за напрямом Extended Fund Facility виділив допомогу на 15,6 млрд доларів США (2023–2027), Світовий банк: понад 6,8 млрд доларів США, зокрема через трастовий фонд PEACE in Ukraine, Японія, Канада, Велика Британія, країни G7 виділяють понад 5 млрд доларів США в рамках двосторонніх програм (World Bank, 2025). Ці обсяги не лише свідчать про безпрецедентний рівень міжнародної солідарності, але й вимагають переосмислення ролі міжнародних організацій у функції відновлення, запровадження принципів доброго врядування, верховенства права, ефективності інституцій у прийнятті рішень, прозорості розподілу ресурсів, запобігання корупції. Зміни, які відбуваються в часи лихоліття, трансформують підходи до міжнародно-правових, фінансово-правових, адміністративних та процедурних механізмів відбудови, що формуються в умовах високої взаємозалежності між міжнародним правом і конституційним порядком. Слід підкреслити, що надання фінансової допомоги Україні в умовах післявоєнного відновлення передбачає не лише матеріальну підтримку, але й вимоги дотримання високих міжнародних стандартів у сфері правосуддя, реформування правоохоронної системи, захисту прав людини, належного врядування та прозорості. Ці вимоги конкретизовано у міжнародних документах, а також у національному законодавстві України, зокрема у Рамковій угоді між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility, підписану 21.06.2024 року у м. Брюсселі, та ратифіковану Законом № 3786-IX від 06.06.2024 (Закон України № 3786-IX, 2024).

Особливістю сучасного етапу відновлення є активна участь таких міжнародних організацій як Європейська Комісія, ООН, МВФ, Світовий банк, ЄБРР, G7, НАТО, які працюють як безпосередньо, так і в рамках спеціалізованих трастових фондів, платформ координації, міжвідомчих програм. Роль цих структур є не лише допоміжною, а іноді — фактично нормотворчою, через встановлення умов для фінансування, критеріїв відповідності, оцінки ризиків, нагляду та контролю за виконанням зобов'язань.

У таких умовах конституційно-правові аспекти регулювання міжнародної допомоги та співробітництва набувають стратегічного значення. Незважаючи на

формальне закріплення принципів міжнародної співпраці у Конституції України (ст.ст. 9, 17, 18, 85, 92, 106, Конституція України, 1996), система взаємодії з міжнародними донорами та інституціями часто залишається фрагментованою, з надмірною адміністративною централізацією, відсутністю процедурної визначеності, дублюванням функцій, правовою неврегульованістю процесів укладання, ратифікації, реалізації та моніторингу міжнародних угод, особливо у частині проектів міжнародної технічної допомоги. Укладання договірної бази фінансування Ukrainian Facility хоча і є позитивним правовим надбанням, разом з тим, включає громіздкий обсяг нормативних документів, певну інституційну невизначеність механізмів моніторингу та координації діяльності відомств.

Таким чином, сучасне та післявоєнне відновлення України трансформується у міжнародно-правовий феномен, де зливаються класичні інструменти міжнародного права з інструментами економічного, адміністративного та інституційного управління, благодійної діяльності та волонтерства. Даний стан міжнародних відносин потребує глибокого наукового аналізу правових механізмів участі міжнародних організацій, в тому числі неурядових, а також перспектив їх реформування, зміни механізмів та інструментів оперативної діяльності та міжнародно-правової визначеності процесів взаємодії в умовах потенційних довготривалих відбудовчих процесів. Власне, це і становить *мету нашого дослідження*.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ролі міжнародних організацій у процесах постконфліктного відновлення, трансформації інституцій та захисту прав людини вже тривалий час перебувають у фокусі міжнародного правознавства, порівняльного публічного права та глобального управління. Українські науковці приділяють значну увагу питанням трансформації територій які були в зоні бойових дій, залучення міжнародних інституцій для реалізації заходів відновлення.

Українська правнича наука лише формує системний підхід до дослідження міжнародно-правових механізмів участі організацій у післявоєнному відновленні. Вітчизняні дослідники — С.В. Шевчук, В.Г. Пилипчук, Я.В. Петруненко, Р.А. Джабраїлов — приділяли увагу міжнародно-правовому визначанню та правовій оцінці агресії РФ проти України та ролі міжнародних організацій у подоланні її наслідків, конституційно-правовим аспектах залучення міжнародної допомоги, імплементації міжнародних стандартів до внутрішнього права в період кризи, а також проблематиці правозастосування норм міжнародного права в умовах надзвичайного чи воєнного стану (Шевчук, 2011; Пилипчук, 2020; Камінська та Демиденко, 2025; Петруненко, 2023, с. 273-280; Джабраїлов, 2023, с. 112–127).

Водночас, у порівнянні з міжнародною теоретичною базою, залишається недостатньо опрацьованою проблематика нормативної природи участі міжнародних організацій у внутрішньодержавних механізмах відновлення, меж їх повноважень, юридичної обов'язковості їх рішень для суверенних держав, а також процедурної взаємодії з органами публічної влади. Потребує осмислення також концепт “м'якого права” (soft law) у сфері післявоєнного відновлення, який часто застосовується міжнародними структурами, проте створює ризики правової невизначеності, особливо щодо ролі недержавних та неурядових організацій.

Так, Є. Цибуленко та А. Платонова, досліджували питання захисту прав людини та статус окупованих територій Донбасу та залученням міжнародних інституцій у механізмах відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного права вказують на недосконалість системи міжнародного контролю за процесами непрямой підтримки колаборації та незаконного втручання у внутрішні справи іноземної держави (Цибуленко та Платонова, 2020, с. 65–79).

Окремі напрями міжнародної співпраці, зокрема, щодо збереження культурної спадщини та ролі ЮНЕСКО під час збройної агресії РФ, аналіз діяльності міжнародних та недержавних інституцій у післявоєнних проєктах відновлення вивчалися О. Цугорка та Т. Биковича (Tsugorka, Byrkovych, et al., 2024, p. 1430–1444), де автори вказують на складність правого регулювання та практичного застосування норм міжнародного права у охороні пам'яток культури, навіть при підтримці впливових міжнародних організацій.

Практичні аспекти координації міжнародної допомоги та постконфліктного фінансування розглядаються у звітах OECD DAC, аналітиці World Bank Fragility, Conflict & Violence Group, рекомендаціях UNDP, а також у проєктах Peacebuilding and Statebuilding Goals (PSGs) від International Dialogue on Peacebuilding and Statebuilding (IDPS).

Вивчення наукових праць та досліджень вказують на значний рівень академічного опрацювання теми залучення міжнародних організацій у заходи стабілізації та відновлення територій бойових дій чи повоєнної відбудови. Разом з тим, у сучасних умовах динамічних процесів міжнародних відносин, технологічного розвитку та соціальної напруги та очевидної довготривалої перспективи воєнного стану в Україні, слід переглянути усі вироблені раніше напрацювання співпраці із міжнародними організаціями та створити нові підходи та інструменти таких взаємин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес відновлення України відбувається в умовах безпрецедентного залучення міжнародних фінансових, технічних, гуманітарних і правових ресурсів. Міжнародна допомога, що вже надійшла в Україну від початку повномасштабної агресії Російської Федерації, за даними Світового банку, МВФ, ЄС, уряду США та інших донорів, становить понад 185 млрд доларів США у різних формах — макрофінансова допомога, гранти, кредити, оборонна підтримка, підтримка енергетики, охорони здоров'я, гуманітарних програм, а також секторальна технічна допомога. При цьому, обсяг запланованого фінансування у середньостроковій перспективі (до 2035 року) значно перевищує 400 млрд доларів США, що, за оцінками міжнародних партнерів, стане найбільшим пакетом міжнародного відновлення у Європі з часів Другої світової війни. Так наприклад, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) з початку повномасштабного вторгнення надав допомоги на майже 4 млрд євро (Фінансова підтримка України ЄБРР в Україні).

Слід зазначити, що міжнародно-правовій визначеності багатосторонньої чи двосторонньої співпраці, завжди передують визначення та спільне розуміння принципів та філософії досягнення цілей. За результатами багатьох конфліктів, людство створило базові підходи, які слід розуміти при реалізації проєктів відновлення чи відбудови у післявоєнному відновленню чи плануванню подолання криз. Серед базових напрямів співпраці держав, особливо слід виділити так звані Чиказькі принципи (Chicago Principles on Post-Conflict Justice), які сформувалися у рамках Чиказької школи економіки і передбачають мінімізацію втручання держави, захист прав власності, ринкову конкуренцію та макроекономічну стабільність. Ці принципи розроблені в 2008 році та містять нормативні орієнтири для відновлення системи правосуддя після збройного конфлікту. Вони охоплюють переслідування воєнних злочинців, підтримку жертв, люстрацію (vetting), інституційну реформу, правову пам'ять. Ці засади тісно переплітаються з умовами надання допомоги Україні в межах програм Світового Банку чи Ukraine Facility, зокрема вимогами щодо верховенства права, незалежності судової влади та боротьби з корупцією, лібералізації економіки та дотримання фіскальної дисципліни.

У свою чергу, принципи МВФ та Світового банку більше відображають стандарти фіскальної відповідальності, ефективності державних витрат, зниженні рівня

корупції, зміцненні інституцій та розвитку партнерств. В Україні вони реалізуються через умовність надання коштів, що передбачає виконання реформ у сфері державного управління, боротьби з корупцією та запровадження електронного урядування. У випадку України, МВФ та Світовий банк діють у тісному координаційному зв'язку з Європейською Комісією, ОЕСР, ЄБРР та іншими донорами, формуючи багаторівневу фінансово-правову систему підтримки. Основні вектори такої діяльності включають: фінансування критичних потреб бюджету в умовах війни та перехідного періоду. МВФ вже надав понад 15,6 млрд доларів США у рамках Програми розширеного фінансування (EFF), а Світовий банк організував мобілізацію понад 37 млрд доларів у вигляді грантів, позик та гарантій від донорів. Умовність фінансової допомоги, що передбачає зобов'язання держави щодо проведення інституційних реформ, боротьби з корупцією, фіскальної прозорості та цифровізації. Формування нормативної бази для проєктів державно-приватного партнерства (PPP), інфраструктурної модернізації та прозорих механізмів закупівель.

Особливу вагу мають принципи фіскальної відповідальності, розроблені МВФ і Світовим банком, зокрема: сталий рівень державного боргу; цільове використання допомоги; підзвітність уряду перед громадськістю; недопущення політично мотивованого витрачання допомоги. Ці принципи втілюються через механізми контролю за публічними фінансами (Public Financial Management), системи верифікації ефективності витрат (PEFA – Public Expenditure and Financial Accountability), аудити коштів міжнародної допомоги, а також прозорі цифрові інструменти обліку та моніторингу. МВФ та Світовий банк, у рамках програм для країн, що зазнали збройних конфліктів, висувають вимоги щодо фіскальної прозорості, боротьби з корупцією, належного управління, ефективного використання допомоги. Україна відповідно до Extended Fund Facility та договорів з World Bank має впроваджувати заходи щодо публічного фінансового менеджменту (PFM), систем PEFA, цифрового контролю витрат (International Monetary Fund, 2025; World Bank, 2025).

Щодо загальних підходів Європейського Союзу із сприяння Україні (Ukraine Facility), то слід зазначити, що ЄС висунув низку вимог до України, що включають структурні реформи, забезпечення верховенства права, доброчесність судової системи, дотримання прав людини. Ці принципи втілено у Рамковій угоді між Україною та ЄС, ратифікованій Законом № 3786-IX, які можна назвати «принципами ЄС» щодо післявоєнного відновлення (Рамкова угода, 2024).

Варта також згадати ряд підходів до реалізації проєктів відбудови, що були напрацьовані під час Ukraine Recovery Conference у Лугано в 2022 році та отримали назву «Принципи Логано» (Lugano Principles). Вони передбачають інклюзивність, підзвітність, прозорість, стійкість, гендерну рівність та дотримання прав людини. Ці принципи стали орієнтиром для формування Плану України в рамках Ukraine Facility та більше нагадують корпоративні стандарти (Lugano Declaration, 2022).

Розуміння обсягу потенційної допомоги від міжнародних організацій формується від розміру втрат та збитків, отриманих в результаті агресії. За оцінкою Звіту RDNA4 (World Bank Group, 2023), підготовленого групою Світового банку та ООН лютому 2025 року, загальна потреба у фінансуванні відновлення на десятиліття оцінюється вже понад 506 млрд €, що в 3 рази перевищує показники ВВП України у 2024 році. При цьому, заплановані витрати Урядом України на пріоритетні напрямки (житло, освіта, енергетика, транспорт тощо) у 2025 році складають 7,37 млрд USD, залишаючи фінансовий дефіцит країни на рівні ~9,96 млрд USD.

За оцінками експертів, невідкладні довгострокові потреби України у житловий сектор складатимуть понад 84 млрд USD, витрати на транспортну інфраструктуру

~78 млрд USD, об'єкти енергетики ~68 млрд USD, відновлення об'єктів торгівлі й промисловості сягнуть понад 64 млрд USD, сільське господарство потребуватиме більш ніж 55 млрд USD, утилізація уламків, пошкоджень, прибирання сміття та відходів потребуватиме 13 млрд USD (World Bank Group, 2023, Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment).

Розуміючи складність економічної ситуації воюючої країни, Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) №2024/792 від 29 лютого 2024 року, започатковано інструмент Ukraine Facility для покриття дефіциту фінансування України, задоволення потреб у відновленні, реконструкції та модернізації з одночасною підтримкою зусиль України у сфері реалізації реформ на шляху до вступу до Союзу (European Union, 2024a). Започаткований механізм який набрав чинності 1 березня 2024 року, передбачає надання до 50 мільярдів євро стабільного фінансування у формі грантів та кредитів з метою підтримки відновлення, реконструкції та модернізації України у період з 2024 по 2027 роки. З цієї суми орієнтовно до 32 мільярдів євро передбачено для фінансування реформ і інвестицій, викладених у Плані для України (Ukraine Plan), виплата коштів за яким буде здійснюватися за умови досягнення визначених індикаторів. З моменту набрання чинності інструментом вже було здійснено виплату 6 мільярдів євро у вигляді авансового фінансування (bridge financing) після виконання погоджених політичних умов.

З метою реалізації вказаної ініціативи Європейського Союзу "Ukraine Facility", розпорядженням Кабінету Міністрів України №244 від 18 березня 2024 року, Уряд України виклав своє бачення реконструкції, модернізації та реформ, які плануються здійснити в межах процесу набуття членства в Європейському Союзі. План акцентує увагу на структурних реформах та інвестиціях у галузі з найбільшим потенціалом економічного зростання. Він також передбачає заходи щодо покращення державного управління, зокрема забезпечення належного врядування, дотримання принципу верховенства права та боротьби з корупцією і шахрайством (Розпорядження КМУ від 18.03.2024 № 244-р, стор. 80, стаття 2035).

У своєму висновку від 15 квітня 2024 року Європейська комісія підтвердила, що поданий План для України відповідає критеріям, встановленим Регламентом про Ukraine Facility. На думку Комісії, План для України являв собою цільовою та збалансованою відповіддю на цілі цього інструменту, враховує виклики, пов'язані з процесом набуття членства в ЄС, та відповідає потребам у реконструкції та модернізації. У позитивному висновку Комісія надала глибокий і всебічний аналіз, що охоплює наслідки збройної агресії російської федерації проти України, макроекономічну перспективу держави, а також виклики, пов'язані з відновленням, реконструкцією і модернізацією, включаючи потребу у зовнішньому фінансуванні, залученні робочої сили, спроможності уряду впроваджувати реформи, а також прозорості та підзвітності на всіх етапах. Після остаточної схвалення Урядом України документ було надіслано до Єврокомісії — що дозволило отримати позитивну оцінку згідно з Регламентом і запустити перший транш у вигляді bridge financing.

У разі повного впровадження запропонованих реформ і інвестицій очікується, що ВВП України може зрости на 6,2% до 2027 року та на 14,2% до 2040 року, а також відбудеться зменшення рівня державного боргу приблизно на 10 відсоткових пунктів ВВП до 2033 року. За результатом схвалення української ініціативи, Президентка Європейської Комісії Урсула фон дер Ляєн заявила: «Стратегія України щодо реформ та інвестицій створює надійну основу для відбудови більш сучасної та процвітаючої України на її шляху до Європейського Союзу. Позитивна оцінка Єврокомісії Плану для України відкриває шлях до регулярних виплат у межах Інструменту для України.

Сьогоднішня ініціатива знову демонструє, що Європа стоїть пліч-о-пліч з Україною стільки, скільки буде потрібно, і що ми готові надати таку необхідну фінансову підтримку» (European Union, 2024b; Council of the EU and the European Council, 2024). Слід зазначити, що усі вказані вище міжнародно-правові ініціативи ЄС та України були в наступному формалізовані в Рамкову угоду між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility (далі – Угода), підписану 21.06.2024 року у м. Брюсселі, яку ратифіковано Верховною Радою України (Закон України №3786-IX, 2024).

Прийняття Закону № 3786 стало реалізацією відповідних внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинності Рамковою угодою та ратифікації відповідно до ч. 2 ст. 9 Закону України «Про міжнародні договори України». Положеннями Угоди встановлюються базові принципи фінансової співпраці між Європейським Союзом та Україною згідно з вже згаданим Регламентом Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2024/792 від 29 лютого 2024 року про встановлення Ukraine Facility, за винятком перехідного фінансування. Особливо важливо підкреслити, що в Угоді визначаються спеціальні механізми: управління, контролю, нагляду, моніторингу, оцінювання, звітування та аудиту коштів згідно з інструментом Ukraine Facility, а також запобігання, виявлення, усунення та повідомлення про незаконні дії, шахрайство, корупцію та іншу незаконну діяльність, що впливає на фінансові інтереси Союзу, включаючи конфлікти інтересів, а також для забезпечення ефективного розслідування та притягнення до відповідальності компетентними органами ЄС та/або національними органами (п. 1 ст. 2 Угоди). Угода містить додатки про фінансування та кредитною угодою, які визначають спеціальні положення щодо управління та реалізації фінансування згідно з інструментом Ukraine Facility (п. 2 ст. 2 Угоди). Відповідно до п. 3 ст. 2 Угоди фінансування у формі безповоротної підтримки надається Україні тільки після набрання чинності цієї Угоди та відповідної Угоди про фінансування. Фінансування у формі кредитів надається Україні за умов впровадження необхідних механізмів контролю та аудиту витрат за умови успішного виконання Плану України, а також створить правові підстави для залучення безумовного фінансування ЄС обсягом 1,9 млрд євро. Таким чином, Україна взяла на себе міжнародно правові зобов'язання, у т.ч. відповідно до статті 15 Закону України «Про міжнародні договори України» (Закон України №1906, 2004).

Рамкова угода з ЄС та відповідна постанова КМУ прямо передбачають необхідність впровадження реформ у сфері правосуддя, боротьби з корупцією, державного управління та забезпечення належної координації використання міжнародної допомоги. Положеннями Угоди встановлюються принципи фінансової співпраці між Європейським Союзом та Україною згідно з Регламентом Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2024/792 від 29 лютого 2024 року про встановлення Ukraine Facility, за винятком перехідного фінансування. У ній визначаються спеціальні механізми: управління, контролю, нагляду, моніторингу, оцінювання, звітування та аудиту коштів згідно з інструментом Ukraine Facility, а також запобігання, виявлення, усунення та повідомлення про незаконні дії, шахрайство, корупцію та іншу незаконну діяльність, що впливає на фінансові інтереси Союзу, включаючи конфлікти інтересів, а також для забезпечення ефективного розслідування та притягнення до відповідальності компетентними органами ЄС та/або національними органами (п. 1 ст. 2 Угоди). Угода доповнюється положеннями про фінансування та кредитною угодою, які визначають спеціальні умови управління та реалізації фінансування. Укладання викладеного переліку нормативно-правових актів вказує на високі стандарти міжнародно-правового нормотворення, які демонструє Україна у реалізації базових засад міжнародного

договірному права та основних засад міжнародної співпраці відновлення.

Не заперечуючи значної нормотворчої діяльності, яку зробив Уряд України, вважається доречним вказати на ряд інституційних ризиків практичної реалізації інструменту Ukraine Facility, запровадженого Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/792 від 29 лютого 2024 року. Ризик полягає в тому, що запроваджений механізм управління, моніторингу та контролю за виконанням Плану України, створений постановою Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 року № 1318 «Деякі питання реалізації інструменту Ukraine Facility» запроваджує громіздку інституційну архітектуру взаємодії державних інституцій. Так, згідно пункту 2 Постанови, Міністерство економіки визначено Національним Координатором, що діє як контактний пункт між органами влади та Європейською Комісією, Міністерство фінансів незалежним органом аудиту, який повинен забезпечувати разом з Державною аудиторською службою проведення аудиту виконання Плану України, Державну аудиторську службу органом, який здійснює в установленому законодавством порядку державний фінансовий контроль за видатками, передбаченими у межах виконання Плану, зокрема під час здійснення публічних закупівель, виплати компенсацій та кредитів. Така розпорошеність функціоналу та відповідальності навряд чи сприятиме ефективному управлінню активу в 50 млрд євро, що складає 10% від 500 мільярдів євро, озвучених потреб України на найближчі роки. Ризик є ще у тому, що Мінекономіки відповідно до пункту 3 Порядку, виступає координатором правоохоронних питань та міжвідомчої взаємодії Держаудитслужби та Європейським управлінням з питань запобігання зловживанням та шахрайству (OLAF), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1110 «Про запровадження національного механізму координації взаємодії органів державної влади з метою захисту фінансових інтересів України та Європейського Союзу» (пункт 3 постанови КМУ, 15.11.2024 року №1318 «Деякі питання реалізації інструменту Ukraine Facility», «Порядок управління, моніторингу та контролю за виконанням Плану України»); (Кабінет Міністрів України, 2024).

Вважається більш доречним та продуктивним, створення єдиного державного органу, який би володів усіма адміністративними функціями міжнародної співпраці, міжнародних переговорів, залучення, моніторингу та контролю активів у проекти відновлення України. Є підстави вважати, що така ініціатива з боку України щодо створення єдиного інституційного механізму міжнародної співпраці буде позитивно сприйнята донорами в особі міжнародних організацій.

Хотілось би відзначити, що співпраця із міжнародними організаціями щодо підтримки життєдіяльності населення, в умовах війни чи міжнародного збройного конфлікту, розглядається західними вченими як відома концепція R2P (Responsibility to Protect – Відповідальність за захист) або «відповідального захисту» чи «відповідальності за захист», згідно з якою, держава, первинно несе головну відповідальність за збереження прав та інтересів своїх громадян в умовах війни, підтримку соціального балансу, захисту від геноциду, воєнних злочинів, етнічних чисток і злочинів проти людяності. Однак, якщо урядові інституції не здатні або не хочуть це зробити, міжнародне співтовариство, в тому числі міжнародні організації беруть на себе обов'язок втрутитися — мирними (економічними, соціальними, гуманітарними чи фінансовими інструментами) або в крайньому разі силовими засобами (Chesterman, 2021).

У своїх працях фінський юрист – міжнародник, засновник відомого дослідницького закладу Erik Castrén Institute of International Law and Human Rights, Марті Коскенімі (Martti Koskeniemi) проводить системний класичний огляд теоретичних засад

у міжнародному праві наднаціональних інституцій та ролі міжнародних організацій та їх роль у нормотворчих процесах, особливо у період криз (Koskenniemi, 1990, с.4–32; 2006; 2019).

Американський дослідник, професор права, міжнародних відносин та політичної теорії Колумбійського університету, Майкл Дойль (Michel Doyle), є серед тих, хто обґрунтовував доктрину R2P на прикладі збройного конфлікту у Лівії та приділяв значну увагу принципу «відповідального захисту», наголошуючи на балансі між державним суверенітетом і обов'язками міжнародної спільноти (Doyle, 2016).

Критик надмірного втручання Сімон Честерман (Chesterman, Simon), австралійський науковець, декан юридичного факультету Національного університету Сінгапуру (National University of Singapore, NUS Law), розглядає R2P як перехід від гуманітарного втручання до юридично оформленої опіки над державами, які зазнали складності подолання системних криз. Як один із провідних сучасних дослідників у галузі міжнародного права, він є доволі стриманим у оцінці впливу міжнародних організацій у території конфліктів чи криз, вказує на необхідності балансу гуманітарного втручання, глобального врядування та права національної безпеки. Честерман критикує заходи надмірного втручання міжнародної спільноти у зони конфлікту та пропагує перехід від гуманітарного втручання до юридично оформленої опіки над державами, які зазнали краху (Chesterman, 2021; Koskenniemi, 1990).

Існуючі підходи до правового регулювання міжнародної допомоги часто ґрунтуються на загальних міждержавних меморандумах або секторальних документах, які мають або тимчасовий, або “м'який” характер. Таке становище загрожує системністю та довгостроковістю відновлювальних проєктів. Проблемним залишається і конституційний контроль за виконанням зобов'язань, які Україна бере перед міжнародними організаціями в межах угод про фінансування, а також оцінка їх відповідності Основному Закону України. Брак чіткої архітектури нормативного регулювання ускладнює створення сталої правової основи для багаторічного співробітництва, призводить до ризиків перевищення повноважень окремими органами, правової невизначеності іноземних партнерів, а також обмежує реалізацію принципу правової визначеності для внутрішніх суб'єктів.

На цьому наголошує Джованні Мазуло, відомий юрист з публічних фінансів та державного управління. Він пропонує концептуальну рамку сталого фінансування як інструменту для післякризового та післявоєнного відновлення держав, зокрема таких, як Україна. Вчений наголошує, що ефективне відновлення повинно базуватись не лише на фінансовій підтримці, а й на інституційній трансформації, прозорості, верховенстві права та дотриманні принципів ESG (екологічного, соціального та управлінського розвитку). Особливу увагу професор Мазуло приділяє ролі міжнародних фінансових інституцій — МВФ, Світового банку, ЄС — у створенні умовної допомоги (conditionality-based aid), яка заохочує уряди до впровадження глибинних реформ. У контексті України автор аналізує Ukraine Facility як приклад нової моделі співпраці, що передбачає перехід від донорської логіки до партнерства на основі взаємної відповідальності. Вчений підкреслює, що відновлення України — це не лише реконструкція інфраструктури, а й відбудова інституційної довіри, що вимагає інтеграції міжнародно-правових зобов'язань і національних стратегій розвитку у єдину фінансово-правову архітектуру (Mazullo, 2024).

В контексті озвучених ідей та як зазначалось раніше, є викликом відсутність єдиного інституційного координатора з повноваженнями щодо супроводу міжнародної фінансової, технічної, гуманітарної допомоги та контролю за її використанням, що знижує ефективність системного впровадження міжнародних стандартів доброчесності,

підзвітності, відкритості та прозорості.

У цьому контексті актуальним є переосмислення ролі конституційних органів (зокрема, Президента, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів), їхньої участі в укладанні та імплементації міжнародних угод, а також взаємодії з органами міжнародного фінансового контролю, які дедалі частіше впливають на внутрішню політику держави через умови надання фінансування.

В європейському просторі прикладом системного нормативного підходу є Європейський план Маршалла для України — «Ukraine Facility», який реалізується на основі принципів “європейського управління”, що поєднує фінансову допомогу з правовими умовами інституційного реформування та посилення верховенства права. Принципи «Лугано» (Lugano Principles for Ukraine’s Recovery) і Чиказька рамка (Chicago Framework) встановлюють правові та управлінські стандарти відповідальності, прозорості, участі громад, а також антикорупційних гарантій у проектах відновлення.

Таким чином, дослідження міжнародно-правової участі міжнародних організацій у сучасному та повоєнному відновленні України потребує поєднання публічно-правового, інституційного та процедурного аналізу із врахуванням досвіду інших країн, теоретичних напрацювань міжнародної доктрини та адаптації до національної правової системи.

Вивчення міжнародно-правових моделей діяльності міжнародних організацій у сфері післявоєнного відновлення неможливе без звернення до досвіду реалізації Плану Маршала (European Recovery Program, ERP) після Другої світової війни. Саме в контексті його реалізації у 1948 році була заснована Організація європейського економічного співробітництва (ОЄЕС), яка згодом трансформувалась у Організацію економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Основне завдання ОЄЕС полягало у правовому, економічному та організаційному забезпеченні розподілу допомоги, що надходила з США в межах ERP, шляхом координації національних планів відновлення; створення інституційних каналів комунікації між донорами й отримувачами допомоги; розробки правових стандартів співпраці у сфері бюджетного, інфраструктурного та промислового відновлення; формування прозорих механізмів моніторингу використання коштів. Саме через механізми ОЄЕС, а згодом — ОЕСР, було впроваджено підхід, за яким міжнародна допомога не є лише формою фінансування, а також правовим і політичним інструментом впливу на політику, інституційну архітектуру та економічні реформи держав-реципієнтів. Це стало передвісником принципу “policy conditionality”, який згодом буде розвинутий Світовим банком та МВФ (OECD, 2008; 2020).

ОЕСР і сьогодні є ключовим виробником стандартів міжнародної політики, включаючи: принципи належного врядування (good governance); прозорості публічних фінансів; ефективного управління державними інвестиціями; боротьби з корупцією; правових засад розвитку людського капіталу. У контексті України, з 2022 року ОЕСР значно активізувала співпрацю з українськими органами влади, пропонуючи технічну допомогу; оцінку потреб за міжнародною методологією (в межах RDNA); правові та політичні рекомендації в рамках процесу кандидатства до членства. (G7 Statement..., 2023; World Bank Group, 2023).

Оцінка діяльності ОЕСР дає підстави розглядати її як лабораторію міжнародного правотворення в сфері післяконфліктного відновлення, де ключовими є стандарти, а не лише фінансування.

Аналізуючи роль міжнародних організацій у врегулюванні військової агресії РФ, слід згадати Організацію Об’єднаних Націй (ООН), яка історично була створена як гарант міжнародного миру та безпеки, її роль у сфері післявоєнного відновлення держав, що зазнали збройної агресії, викликає неоднозначну оцінку. З одного боку, її структура

та мандат передбачають сприяння стабілізації й розвитку через діяльність таких установ, як Програма розвитку ООН (UNDP), Управління Верховного комісара ООН з прав людини (OHCHR), ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Міжнародна організація з міграції (ІОМ), Місії технічної допомоги та гуманітарного реагування.

З іншого боку, сучасний досвід показує обмеженість ефективності ООН у випадках, коли агресором є постійний член Ради Безпеки, як у випадку з російською федерацією. Вето агресора блокує ключові ініціативи з: створення міжнародних механізмів притягнення до відповідальності, накладення санкцій, легітимізації військової допомоги або відновлення територіальної цілісності. У випадку України, ООН виявилась здатною переважно до технічної, гуманітарної та оціночної роботи, зокрема участь у підготовці трьох звітів RDNA (Rapid Damage and Needs Assessment) координація зусиль у сфері гуманітарної допомоги через ОСНА, нагляд за правами людини (звіти OHCHR), підтримка інституційної спроможності через UNDP. Проте, відсутність мандата на реальне примусове реагування, виконавчу реалізацію або інституційне моделювання післявоєнного відновлення (як це, наприклад, робив ЄС у Балканах) — ставить під сумнів придатність ООН до виконання функцій міжнародного координатора в повномасштабному проєкті відбудови. ООН залишається нормативним орієнтиром, зокрема щодо цілей сталого розвитку (SDGs), прав людини, принципів справедливості та відповідальності, але втрачає легітимність в очах суспільства, коли нездатна забезпечити виконання власних рішень.

Таким чином, ООН не може бути єдиним або головним центром координації відновлення України, і повинна діяти у партнерстві з регіональними та спеціалізованими структурами, зокрема ЄС, G7, МВФ, Світовим банком, ОЕСР та іншими, які мають фінансову, технічну й політичну спроможність.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що процес післявоєнного відновлення України розгортається у тісній взаємодії з міжнародними організаціями та фінансовими інституціями, зокрема Європейським Союзом, Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, а також іншими учасниками багатостороннього партнерства. Ухвалення Плану для України (Ukraine Plan) та імплементація інструменту Ukraine Facility є яскравим прикладом застосування доктрин міжнародного фінансового опікунства, умовності допомоги (policy conditionality) та верховенства права як передумови підтримки.

У рамках Ukraine Facility Україна взяла на себе зобов'язання щодо реалізації широкого спектра реформ у сферах публічного управління, протидії корупції, судової реформи, бюджетної прозорості та належного врядування. Правова природа цих зобов'язань базується не лише на національному законодавстві, зокрема Законі України «Про міжнародні договори України», але й на положеннях Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 року, яка зобов'язує сторони дотримуватись міжнародно прийнятих зобов'язань добросовісно (ст. 26 — *pacta sunt servanda*).

Огляд правових доктрин — від “Чиказьких принципів” до підходів МВФ, Світового банку та ЄС — дозволяє дійти висновку, що сучасна архітектура допомоги Україні відображає еволюцію міжнародного правопорядку, де фінансова підтримка стає не лише механізмом стабілізації, але й каталізатором глибокої трансформації інституційної системи. Україна інтегрується в систему західних стандартів через нормативно зумовлену співпрацю, яка базується на обопільній відповідальності: донорів — за стабільне фінансування, а держави-реципієнта — за ефективне реформування та прозоре використання ресурсів.

Таким чином, міжнародно-правовий аналіз підтверджує, що механізми, закладені в Ukraine Facility, мають не лише економічний, але й суттєвий правовий вимір, формуючи нову модель співпраці держави з міжнародними інституціями в умовах післявоєнної трансформації та європейської інтеграції України.

Бібліографічний список

- Джабраїлов, Р. А., 2023. Інвестиційна політика держави в умовах воєнного стану: правові орієнтири. *Вісник Національної академії правових наук України*, 4, с. 112–127.
- Закон України Про міжнародні договори України №1906 від 29.06.2004 *Верховна Рада України* [онлайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>>
- Закон України Про ратифікацію Рамкової угоди між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility №3786-IX від 21.06.2024 року. *Верховна Рада України* [онлайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3786-20#Text>>
- Кабінет Міністрів України, 2024. Постанова про Деякі питання реалізації інструменту Ukraine Facility №1318 від 15 листопада 2024 р. [онлайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1318-2024-%D0%BF#Text>>
- Камінська, Н. та Демиденко, В., 2025. Україна – рушійна сила утвердження свободи, демократії, безпеки, прав людини та верховенства права як першооснови нового світового та європейського правопорядку. *Право України*, 3, с. 25-42. DOI: 10.33498/Юш-2025-03-025
- Конституція України від 28 червня 1996 року (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*, № 30, ст. 141.
- Петруненко, Я. В., 2023. Особливості дерегуляції господарських правовідносин у сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського університету: серія: Право*, 78(1), с. 273-280.
- Пилипчук, В. Г., 2020. *Конституційні основи публічної влади в Україні: монографія*. К.: Видавництво “Право”.
- Рамкова угода між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility від 21-22.05.2024 р. [онлайн]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-24#n2>
- Розпорядження Кабінету Міністрів України, від 18.03.2024 №244-р Про схвалення Плану України. *Верховна Рада України* [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2024-%D1%80#Text>>
- Укрінформ, 2024. *Допомога ЄБРР з лютого 2022 року сягнула майже €4 мільярдів - Мінфін* [онлайн]. Доступно: <<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3864516-dopomoga-ebrr-z-lutogo-2022-roku-sagnula-majze-4-milardiv-minfin.html>>
- Цибуленко, Є. та Платонова, А., 2020. Міжнародно-правова кваліфікація окупації Донбасу. Псевдодержави і колабораціонізм на цій території. *Право України*, 11, с. 65–79.
- Шевчук, С. В., 2011. *Верховенство права як основа конституціоналізму: монографія*. К.: Юрінком Інтер.
- Butler, M. J., 2025. *Reconstructing the Responsibility to Protect From Humanitarian Intervention to Human Security*. Taylor & Francis Group
- Chesterman, S., 2021. R2P and Humanitarian Intervention: From Apology to Utopia and Back Again (February 1, 2021). In: R. Geiß & N. Melzer (eds.), *The Oxford Handbook on the International Law of Global Security*. Oxford University Press, pp. 808-820. Available at: <<https://ssrn.com/abstract=3224116>>
- Council of the EU and the European Council, 2024. Ukraine Plan: Council greenlights regular payments under the Ukraine Facility [online] Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/14/ukraine-plan-council-greenlights-regular-payments-under-the-ukraine-facility/?utm_source=chatgpt.com>

- Doyle, M. W., 2016. The Politics of Global Humanitarianism: R2P Before and After Libya. In: Alex J. Bellamy & Tim Dunne (eds.), *The Oxford Handbook of the Responsibility to Protect*. Oxford University Press. [online]. Available at: <https://scholarship.law.columbia.edu/faculty_scholarship/4249>
- European Union, 2024a. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. [online]. Available at: <<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng>>
- European Union, 2024b. Ukraine Plan: Council greenlights regular payments under the Ukraine Facility [online]. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/14/ukraine-plan-council-greenlights-regular-payments-under-the-ukraine-facility/?utm_source=chatgpt.com>
- G7 Statement on Ukraine Recovery Conference, 2023 [online]. Available at: <<https://www.g7germany.de/resource/blob/997532/2063740/858d58e0fdbb18d23d70075d89be4f4c/2022-07-04-ukraine-recovery-conference-en-data.pdf>>
- Gallagher, A., Lawrinson, B., McKay, G. and Illingworth, R., 2023. The Responsibility to Protect: a Bibliography. *Global Responsibility to Protect*, 16(2024), p. 3–123. [online]. Available at: <https://eprints.whiterose.ac.uk/id/eprint/203435/8/gr2p-article-p3_002.pdf?utm_source=chatgpt.com>
- International Monetary Fund, 2025. IMF and Ukraine: Factsheet [online]. Available at: <<https://www.imf.org/en/Countries/UKR>>
- Koskeniemi, M., 1990. The Politics of International Law. *European Journal of International Law*, 1(1), p. 4–32.
- Koskeniemi, M., 2006. From Apology to Utopia: The Structure of International Legal Argument. *Chapter Epilogue (2005)*, pp. 562-617 [online]. Available at: <https://law.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0005/1777316/Koskeniemmi,-From-Apology-to-Utopia-Epilogue.pdf>
- Koskeniemi, M., 2019. The Search for Legitimacy in International Law: The Case of the International Investment Regime. *Fordham International Law Journal*, 43(1), p. 81-128.
- Lugano Declaration, 2022. *Ukraine Recovery Conference, 2022, Lugano, 4–5 July* [online]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/1060/Lugano_Declaration_URC2022-1.pdf>
- Mazullo, G. 2024. *Sustainable Finance and International Development: A Framework for Recovery*. LSE Working Paper Series. London.
- OECD, 2008. *The Marshall Plan: Lessons Learned for the 21st Century*. Paris: OECD Publishing.
- OECD, 2020. Governance of Infrastructure, adopted by the OECD Council in July 2020. [online]. Available at: <<https://infrastructure-toolkit.oecd.org/governance/>>
- Tsugorka, O., Byrkovych, T. et al., 2024. The role of international organizations in the protection and restoration of the cultural heritage of Ukraine in the conditions of armed aggression. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 8(6), p. 1430–1444.
- World Bank Group, 2023. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment – February 2023 Update (RDNA2). The Government of Ukraine, World Bank Group, European Commission, United Nations [online]. Available at: <<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099184503212328877/p1801740d1177f03c0ab>>
- World Bank, 2025. Ukraine Country Overview [online]. Available at: <<https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview>>

References

- Butler, M. J., 2025. *Reconstructing the Responsibility to Protect From Humanitarian Intervention to Human Security*. Taylor & Francis Group
- Chesterman, S., 2021. R2P and Humanitarian Intervention: From Apology to Utopia and Back Again (February 1, 2021). In: R. Geiß & N. Melzer (eds.), *The Oxford Handbook on the International Law of Global Security*. Oxford University Press, pp. 808-820. Available at: <<https://ssrn.com/abstract=3224116>>
- Council of the EU and the European Council, 2024. Ukraine Plan: Council greenlights regular payments under the Ukraine Facility [online]. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/14/ukraine-plan-council-greenlights-regular-payments-under-the-ukraine-facility/?utm_source=chatgpt.com>
- Doyle, M. W., 2016. The Politics of Global Humanitarianism: R2P Before and After Libya. In: Alex J. Bellamy & Tim Dunne (eds.), *The Oxford Handbook of the Responsibility to Protect*. Oxford University Press. [online]. Available at: <https://scholarship.law.columbia.edu/faculty_scholarship/4249>
- Dzhabrailov, R.A., 2023. Investytsiina polityka derzhavy v umovakh voiennoho stanu: pravovi oriientyry [State investment policy under martial law: legal guidelines]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*, 4, s. 112–127.
- European Union, 2024a. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. [online]. Available at: <<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng>>
- European Union, 2024b. Ukraine Plan: Council greenlights regular payments under the Ukraine Facility [online]. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/14/ukraine-plan-council-greenlights-regular-payments-under-the-ukraine-facility/?utm_source=chatgpt.com>
- G7 Statement on Ukraine Recovery Conference, 2023 [online]. Available at: <<https://www.g7germany.de/resource/blob/997532/2063740/858d58e0fdbb18d23d70075d89be4f4c/2022-07-04-ukraine-recovery-conference-en-data.pdf>>
- Gallagher, A., Lawrinson, B., McKay, G. and Illingworth, R., 2023. The Responsibility to Protect: a Bibliography. *Global Responsibility to Protect*, 16(2024), p. 3–123. [online]. Available at: <https://eprints.whiterose.ac.uk/id/eprint/203435/8/gr2p-article-p3_002.pdf?utm_source=chatgpt.com>
- International Monetary Fund, 2025. IMF and Ukraine: Factsheet [online]. Available at: <<https://www.imf.org/en/Countries/UKR>>
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2024. Postanova pro Deiaki pytannia realizatsii instrumentu Ukraine Facility № 1318 vid 15 lystopada 2024 r. [Resolution on Some Issues of Implementation of the Ukraine Facility Instrument No. 1318 of November 15, 2024.] [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1318-2024-%D0%BF#Text>>
- Kaminska, N. and Demydenko, V., 2025. Ukraina – rushiina syla utverdzhennia svobody, demokratii, bezpeky, prav liudyny ta verkhovenstva prava yak pershoosnovy novoho svitovoho ta yevropeiskoho pravoporiadku [Ukraine is a driving force in the establishment of freedom, democracy, security, human rights and the rule of law as the fundamental foundations of a new world and European legal order]. *Pravo Ukrainy*, 3, s. 25-42. DOI: 10.33498/louu-2025-03-025
- Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku (zi zminamy) [Constitution of Ukraine of June 28, 1996 (as amended)]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 30, st. 141.
- Koskenniemi, M., 1990. The Politics of International Law. *European Journal of International*

- Law*, 1(1), p. 4–32.
- Koskeniemi, M., 2006. From Apology to Utopia: The Structure of International Legal Argument. *Chapter Epilogue (2005)*, pp. 562-617 [online]. Available at: <https://law.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0005/1777316/Koskeniemmi,-From-Apology-to-Utopia-Epilogue.pdf>
- Koskeniemi, M., 2019. The Search for Legitimacy in International Law: The Case of the International Investment Regime. *Fordham International Law Journal*, 43(1), p. 81-128.
- Lugano Declaration, 2022. *Ukraine Recovery Conference, 2022*, Lugano, 4–5 July [online]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/1060/Lugano_Declaration_URC2022-1.pdf>
- Mazullo, G. 2024. *Sustainable Finance and International Development: A Framework for Recovery*. LSE Working Paper Series. London.
- OECD, 2008. *The Marshall Plan: Lessons Learned for the 21st Century*. Paris: OECD Publishing.
- OECD, 2020. Governance of Infrastructure, adopted by the OECD Council in July 2020. [online]. Available at: <<https://infrastructure-toolkit.oecd.org/governance/>>
- Petrunenko, Ya. V., 2023. Osoblyvosti derehuliatcii hospodarskykh pravovidnosyn u suchasnykh umovakh [Features of deregulation of economic relations in modern conditions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu: seriia: Pravo*, 78(1), s. 273-280.
- Pylypchuk, V. H., 2020. *Konstytutsiini osnovy publichnoi vlady v Ukraini: monohrafiia [Constitutional foundations of public power in Ukraine: monograph]*. K.: Vydavnytstvo "Pravo".
- Ramkova uhoda mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom shchodo spetsialnykh mekhanizmiv realizatsii finansuvannia Soiuzu dlia Ukrainy zghidno z instrumentom Ukraine Facility vid 21-22.05.2024 r. [Framework Agreement between Ukraine and the European Union on special mechanisms for implementing Union financing for Ukraine under the Ukraine Facility dated 21-22.05.2024] [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-24#n2>
- Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy, vid 18.03.2024 № 244-r Pro skhvalennia Planu Ukrainy [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, dated 18.03.2024 No. 244-r On approval of the Plan of Ukraine]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2024-%D1%80#Text>>
- Shevchuk, S.V. *Verkhovenstvo prava yak osnova konstytutsionalizmu: monohrafiia [The Rule of Law as the Basis of Constitutionalism: Monograph]*. K.: Yurinkom Inter, 2011.
- Tsugorka, O., Byrkovych, T. et al., 2024. The role of international organizations in the protection and restoration of the cultural heritage of Ukraine in the conditions of armed aggression. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 8(6), p. 1430–1444.
- Tsybulenko, Ye. and Platonova, A., 2020. Mizhnarodno-pravova kvalifikatsiia okupatsii Donbasu. Pseudoderzhavy i kolaboratsionizm na tsii terytorii [International legal qualification of the occupation of Donbas. Pseudo-states and collaborationism in this territory]. *Pravo Ukrainy*, 11, s. 65–79.
- Ukrinform, 2024. Dopomoha YeBRR z liutoho 2022 roku siahnula maizhe €4 miliardiv – Minfin [EBRD assistance since February 2022 reached almost €4 billion - Ministry of Finance] [online] Available at: <<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3864516-dopomoga-ebrr-z-lutogo-2022-roku-sagnula-majze-4-milardiv-minfin.html>>
- World Bank Group, 2023. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment – February 2023

- Update (RDNA2). The Government of Ukraine, World Bank Group, European Commission, United National [online]. Available at: <<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099184503212328877/p1801740d1177f03c0ab>>
- World Bank, 2025. Ukraine Country Overview [online]. Available at: <<https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview>>
- Zakon Ukrainy Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy №1906 vid 29.06.2004 [Law of Ukraine on International Treaties of Ukraine No. 1906 dated 29.06.2004] *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>>
- Zakon Ukrainy Pro ratyfikatsiiu Ramkovoї uhođy mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom shchodo spetsialnykh mekhanizmiv realizatsii finansuvannia Soiuzu dlia Ukrainy zghidno z instrumentom Ukraine Facility №3786-IKħ vid 21.06.2024 roku [Law of Ukraine On Ratification of the Framework Agreement between Ukraine and the European Union on Special Mechanisms for the Implementation of Union Financing for Ukraine under the Ukraine Facility No. 3786-IX dated 21.06.2024]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3786-20#Text>>

Стаття надійшла до редакції 15.05.2025

Andreikiv A.

INTERNATIONAL LEGAL SPECIFICS OF THE ACTIVITIES OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS DURING POSTWAR RECONSTRUCTION: THEORY AND PROSPECTS

Abstract. The article is devoted to the analysis of current and prospective international legal aspects of cooperation between Ukraine and international organizations under martial law and in the process of post-war recovery.

It identifies the core contemporary legal doctrines and classical principles that will shape the normative framework of post-war cooperation with international institutions. These include the so-called “Chicago Principles,” the principles of the IMF and World Bank, the EU’s “Ukraine Facility” principles, the “Lugano Principles,” and the doctrine of the “Responsibility to Protect” (R2P).

Particular attention is given to theoretical approaches to post-war reconstruction, the normative base of public international law, and the operational practices of leading international institutions — including the UN, EU, World Bank, IMF, OSCE, EBRD, and others.

The article analyzes the current legal framework through which Ukraine ensures cross-sectoral cooperation in the recovery domain, using the EU’s Ukrainian Facility initiative as a case study. It identifies the key legal and institutional challenges of future cooperation between states, donors, and organizations, and proposes potential improvements to the international legal framework for coordination and sustainable development.

The article proposes the creation of a unified coordination structure for intergovernmental, inter-ministerial, and international cooperation between Ukraine and its foreign partners. It also underscores the current legal uncertainties concerning the implementation of international reconstruction projects at the level of private, municipal, and state-owned investment objects.

Within the framework of the Ukraine Facility, Ukraine has committed to implementing a wide range of reforms in public administration, anti-corruption, judicial reform, budget

transparency, and good governance. The legal nature of these commitments is grounded not only in national legislation — in particular the Law of Ukraine “On International Treaties of Ukraine” — but also in the provisions of the Vienna Convention on the Law of Treaties of 1969, which obliges the parties to perform treaties in good faith (Article 26 – pacta sunt servanda).

The overview of legal doctrines — from the “Chicago Principles” to the approaches of the IMF, World Bank, and EU — allows for the conclusion that the modern architecture of assistance to Ukraine reflects the evolution of the international legal order. In this context, financial assistance serves not only as a stabilization tool but also as a catalyst for the profound transformation of Ukraine’s institutional system.

Ukraine is integrating into the system of Western standards through rule-based cooperation founded on mutual responsibility: donors commit to sustainable financing, while the recipient state assumes the obligation of effective reform implementation and transparent use of resources.

The article emphasizes the necessity of involving non-governmental organizations, civil society actors, and international charitable foundations. As their role grows, it becomes imperative to provide clearer legal regulation of international cooperation involving such actors.

Keywords: *postwar recovery, international organizations, Chicago Principles, World Bank, UN, legal doctrine, reconstruction, public international law.*